

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 653/2014-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 28. októbra 2014 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti Lawyer Partners, a. s., Prievozská 37, Bratislava, a obchodnej spoločnosti Lawyers Group, s. r. o., Prievozská 37, Bratislava, zastúpených obchodnou spoločnosťou Fridrich Paľko, s. r. o., Grösslingová 4, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ a advokát doc. JUDr. Branislav Fridrich, PhD., vo veci namietaného porušenia ich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Trenčíne a jeho uznesením sp. zn. 4 Co/445/2013 z 30. júla 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti Lawyer Partners, a. s., a obchodnej spoločnosti Lawyers Group, s. r. o., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 14. augusta 2014 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti Lawyer Partners, a. s., Prievozská 37, Bratislava, a obchodnej spoločnosti Lawyers Group, s. r. o., Prievozská 37, Bratislava (ďalej len „sťažovateľky“), vo veci namietaného porušenia ich základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) postupom Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) a jeho uznesením sp. zn. 4 Co/445/2013 z 30. júla 2013 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie krajského súdu“).

2. Zo sťažnosti a z príloh k nej pripojených vyplýva, že sťažovateľky ako aktívne legitimované si v konaní vedenom Okresným súdom Bánovce nad Bebravou (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 6 C/26/2012 uplatnili náhradu majetkovej škody a nemajetkovej ujmy proti Slovenskej republike, v zastúpení Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „odporca“). Okresný súd svojím uznesením sp. zn. 6 C/26/2012 z 11. júna 2013 (ďalej aj „rozhodnutie okresného súdu“) zamietol návrh odporcu na uloženie povinnosti sťažovateľkám zložiť preddavok na trovy konania v zmysle § 141a zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“), vychádzajúc z nemožnosti zastavenia konania podľa § 141a ods. 1 OSP v prípade, ak povinnosťou zložiť preddavok na trovy konania nemožno zaviazat' odporcu z dôvodu, že jeho majetkové pomery ako dlžníka nemožno *usporiadať podľa osobitného predpisu o konkurznom konaní*. Krajský súd na odvolanie odporcu svojím napadnutým rozhodnutím rozhodol o zrušení rozhodnutia okresného súdu a vrátení veci na ďalšie konanie. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací svojím uznesením sp. zn. 3 Cdo 403/2013 z 28. apríla 2014 (ďalej aj „rozhodnutie najvyššieho súdu“) rozhodol o odmietnutí sťažovateľkami podaného dovolania. V ostatnom podali sťažovateľky na ústavnom súde sťažnosť.

3. Sťažovateľky v sťažnosti vyjadrili svoj nesúhlas s takýmto postupom krajského súdu, pretože podľa ich názoru proti rozhodnutiu okresného súdu nebolo možné podať odvolanie, keďže § 202 ods. 3 písm. q) OSP jasne ustanovuje, že odvolanie nie je prípustné proti uzneseniu, ktorým sa rozhodlo o povinnosti zložiť preddavok na trovy konania podľa § 141a OSP. Hoci krajský súd nedisponoval právomocou vecne rozhodovať o podanom odvolaní, prípustnosť odvolania proti rozhodnutiu okresného súdu odvodil z § 202 ods. 3 písm. q) OSP „a contrario“, s čím sťažovateľky nesúhlasia, pretože *„Krajský súd... konal a rozhodoval vo veci nad rámec zverenej právomoci a svojím postupom porušil zákon.“*. Podľa ich názoru *„Akékoľvek rozhodovanie okresného súdu podľa § 141a OSP je rozhodovaním o povinnosti zložiť preddavok na trovy konania. Ak súd rozhodne o povinnosti zložiť preddavok na trovy konania tak, že návrh odporcu zamietne, pretože povinnosť nebude chcieť uložiť, stále pôjde o rozhodovanie o povinnosti zložiť preddavok na trovy konania podľa § 141a, a teda odvolanie proti takémuto rozhodnutiu nebude podľa §202 ods.3 písm. q) OSP prípustné. Akýkoľvek iný záver je účelovou dezinterpretáciou práva.“*. Zároveň poukázali na to, že *„Ak by sa pripustila argumentácia, ktorá viedla k založeniu právomoci Krajského súdu v Trenčíne rozhodovať o podanom odvolaní ako správna, došlo by inter alia k porušeniu princípu rovnosti strán. Platilo by totižto, že odvolanie môže podať len neúspešný odporca navrhujúci autoritatívne uloženie povinnosti navrhovateľovi, ktorý sa voči nemu domáha svojho práva. ... Účelová interpretácia ust. §202 ods.3 písm.q) OSP by tak viedla k bezdôvodnej favorizácii jednej zo strán - odporcu - ktorého primárnym záujmom je vyvolanie sankcie ultima ratio - zastavenie súdneho konania pre nesplnenie povinnosti zložiť preddavok na trovy konania.“*.

4. Sťažovateľky v petite navrhli, aby ústavný súd vydal nález, ktorým vysloví, že postupom krajského súdu a jeho uznesením sp. zn. 4 Co/445/2013 z 30. júla 2013 boli porušené ich základné práva podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu, zároveň zrušil napadnuté rozhodnutie krajského súdu a priznal im finančné zadosťučinenie vrátane náhrady trov konania.

II.

5. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

6. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené alebo podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

7. Princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení sťažovateľových práv a vecne sa zaoberať iba tými sťažnosťami, ak sa sťažovateľ nemôže v súčasnosti a nebude môcť ani v budúcnosti domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na ochranu jeho práv poskytuje. Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré v občianskom súdnom konaní sú povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie

tých práv a slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov [ďalej len „zákon o ústavnom súde“ (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05)]. Ústavný súd môže založiť svoju právomoc na konanie až vtedy, ak fyzická alebo právnická osoba nemala inú ústavnú a zákonnú možnosť účinnej ochrany svojich práv (I. ÚS 161/02, I. ÚS 79/07). Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

8. Podľa § 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania sa ústavnému súdu podáva písomne. Návrh musí obsahovať, akej veci sa týka, kto ho podáva, prípadne proti komu návrh smeruje, akého rozhodnutia sa navrhovateľ domáha, odôvodnenie návrhu a navrhovaného dôkazy. Návrh musí podpísať navrhovateľ (navrhovatelia) alebo jeho (ich) zástupca. Podľa § 20 ods. 2 zákona o ústavnom súde k návrhu na začatie konania sa musí pripojiť splnomocnenie na zastupovanie navrhovateľa advokátom... Podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd je viazaný návrhom na začatie konania.

9. V sťažnosti je oddelený petit od jej ostatných častí. Ústavný súd je podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde viazaný návrhom na začatie konania. Viazanosť ústavného súdu návrhom sa vzťahuje zvlášť na návrh výroku rozhodnutia, ktorého sa sťažovateľ domáhal. Ústavný súd môže rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorý označil za porušovateľa svojich práv (čl. 2 ods. 2 ústavy)

10. Ústavný súd, súc viazaný petitom, konštatuje, že sťažovateľky v texte podanej sťažnosti, ako aj v jej petite brojili iba proti uzneseniu krajského súdu sp. zn. 4 Co/445/2013

z 30. júla 2013 bez toho, aby svoje sťažnostné námietky koncentrovali aj k uzneseniu najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 403/2013 z 28. apríla 2014, ktorým najvyšší súd ako súd dovolací odmietol nimi podané dovolanie proti napadnutému rozhodnutiu krajského súdu. Z obsahu k sťažnosti priloženého uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 403/2013 z 28. apríla 2014 vyplýva, že najvyšší súd sa v rámci skúmania prípustnosti dovolania podľa § 237 a podľa § 239 ods. 1 a 2 OSP podrobne zaoberal aj sťažovateľkami nastolenou polemikou prípustnosti odvolania proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 6 C/26/2012 z 11. júna 2013, ktorým okresný súd zamietol návrh odporcu na uloženie povinnosti sťažovateľkám zložiť preddavok na trovy konania v zmysle § 141a OSP, pričom sa stotožnil s právnym názorom krajského súdu vyplývajúcim z jeho uznesenia sp. zn. 4 Co/445/2013 z 30. júla 2013. Zo samotného uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 403/2013 z 28. apríla 2014 v tejto súvislosti vyplýva, že *«Logickým a gramatickým výkladom znenia citovaného ustanovenia (... „ktorým sa rozhodlo o povinnosti zložiť preddavok na trovy konania podľa § 141a“)* možno podľa názoru dovolacieho súdu dospieť k jedinému záveru, že odvolanie nie je prípustné len proti takému uzneseniu súdu prvého stupňa, ktorým „uložil“ povinnosť zložiť preddavok (podľa § 141a O.s.p.). Preto proti uzneseniu s opačným záverom, t.j. neuložením takejto povinnosti nie je odvolanie vylúčené a možno ho teda podrobiť prieskumu v odvolacom konaní. V danej veci uznesením prvostupňového súdu povinnosť zložiť preddavok uložená nebola, ale návrh na uloženie takejto povinnosti bol naopak zamietnutý, preto správne odvolací súd výkladom a contrario vychádzal z prípustnosti odvolania (prípustnosť odvolania konštatoval správne aj súd prvého stupňa v poučení svojho uznesenia) a rozhodnutie súdu prvého stupňa preskúmal aj z hľadiska jeho vecnej správnosti. Vychádzajúc z uvedeného nemožno považovať za opodstatnenú ani námietku o existencii vady konania právoplatne rozhodnutej veci (§ 237 písm. d/ O.s.p.). Predpokladom právoplatnosti rozhodnutia (samozrejme okrem jeho doručenia) je nemožnosť podať proti nemu odvolanie, čo nie je daný prípad.».

11. V naznačených súvislostiach, vychádzajúc z § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde a predovšetkým riadiac sa petitom podanej sťažnosti, ústavný súd konštatuje, že sťažovateľky v podanej sťažnosti koncentrovali svoje sťažnostné námietky len proti napadnutému rozhodnutiu krajského súdu, proti ktorému aj podali dovolanie ako

mimoriadny opravný prostriedok, v dôsledku ktorého sa najvyšší súd, skúmajúc prípustnosť dovolania, vyjadril aj k nim nastoleným „nosným/meritórnym“ otázkam vyplývajúcim z podanej sťažnosti (pozri bod 3, pozn.), a v konečnom dôsledku tak z pohľadu princípu subsidiarity právomoc najvyššieho súdu predchádzala právomoci ústavného súdu, pričom rozhodnutie najvyššieho súdu v petite podanej sťažnosti napadnuté nebolo. V dôsledku toho ústavný súd nedisponuje právomocou preskúmať napadnuté rozhodnutie krajského súdu, pretože toto bolo predmetom preskúmania najvyšším súdom v dovolacom konaní. Ústavný súd teda uzatvára, že pokiaľ sťažovateľky (kvalifikovane zastúpené advokátom) za jediné nosné dôvody podanej sťažnosti považujú okolnosť, že proti rozhodnutiu okresného súdu, ktorým bol zamietnutý návrh na uloženie povinnosti zložiť preddavok na trovy konania, nie je prípustné odvolanie, mali potom v petite sťažnosti napádať predovšetkým uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 403/2013 z 28. apríla 2014 (podobne aj rozhodnutia nižších súdnych inštancií, pozn.), a nie iba uznesenie krajského súdu sp. zn. 4 Co/445/2013 z 30. júla 2013.

12. V neposlednom rade ústavný súd dodáva, že aj v prípade, ak by sťažovateľky v petite podanej sťažnosti smerovali svoje sťažnostné námietky aj proti rozhodnutiu najvyššieho súdu, sťažnosť by bolo potrebné odmietnuť z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti, pretože názor tak krajského súdu, ako aj najvyššieho súdu vyslovený v predmetnej právnej veci (v rozsahu nosných dôvodov sťažnosti, pozn.) očividne nie je arbitrárny ani zjavne neodôvodnený.

13. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľiek v danej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. októbra 2014